

DR. HÓDI SÁNDOR:

Napló

1998. november 13–14. Debrecenben tartott ülést a Magyarok Világszövetségének elnöksége, amelyen új főtitkárt választott C. G. vegyész mérnök és programozó matematikus személyében. A főtitkári pályázatra 41 pályázat érkezett, köztük a korábbi főtitkáré. Az új főtitkár 12 szavazatot kapott, a régi 8-at. Meglepően sokat ahhoz képest, hogy az elnökségi ülésen egyesek a legnemtelenebb eszközöket is bevetették lejárataására. Köszöntő szavak helyett, ami mindenképpen kijárt volna neki négyévi munkájáért és a világszövetségért való fáradozásáért – jó magyar szokás szerint „elszámoltatták”. Akiktől hálát remélt jó cselekedeteiért, megrágalmazták, megtaposták, kirúgták. Vagyis a főtitkár pontosan úgy járt, mint mindenki, aki ebben a térségben különböző hatalmi törekvések ütközőpontjává válik. Nyomasztó, rossz emléktű ülés. Vajon mikor jön el az az idő, amikor egyszerűen csak meghátrónyunk annak a munkáját, aki helyett a többség mást választ? Meddig folyik még ez a nemtelen játék a nagy magyar társadalomépítők sorában?

Debrecen felé menet Csoóri Sándorral beszélgettünk az autóbusszban. Arról, hogy bármerre nézünk – határon belül vagy határon túl – mindenütt a közösségi romlás kétségbeesítő tüneteit látni. Kiszserű, önző pártoskodást, szétesést, hatalmi harcokat, üres formákat. Szellemet, gondolatot, teremtő szándékot alig-alig. Kérdésére, hogy mi a helyzet nálunk, ezt találom mondani: A legnagyobb baj az, hogy lélekben megtántorodtunk, elbizonytalanodtunk. Az emberek nem bíznak már sem önmagukban, sem egymásban. Nem arról van szó, fejtegettem, hogy hiányoznának a jó gondolatok, vagy hogy nem fűtené már senki a teremtő szándék. A megfelelő cselekvési formák hiányoznak. Úgy értem – a közösségi cselekvési formák. Számtalanszor tapasztaltuk, hogy a pártok, civil szervezetek, egyesületek valamilyen rejtélyes oknál fogva a halálát jelentik az eredeti szándéknak. Olyannyira, hogy a dolgok rendre a visszajukra fordulnak, kíméletlenül maguk alá temetve a gondolat hordóit, az ihletadókat.

Csoóri Sándor egyetértően bólogatott, majd mint a magyar szellemi élet egyik nagy ihletője és vezéralakja, személyes példák sorával illusztrálta a mondottakat.

Miért van az, hogy minden közös vállalkozásba belebukunk? – tanakodtunk. Miért válnak a szervezetek a közösség vagy csoport lelki, szellemi, intellektuális erejének mozgósítása helyett az irigység, az acsarkodás, az emberi kiszserűség színtereivé? Eladdig, hogy hovatovább már nem is nagyon ésszerű szervezeti keretek között találkozni egymással. A rossz cselekvési formák, vagy az ostoba társadalmi játékműködés folytán az emberek mintha megbolondulnának: nemcsak hogy képtelenek szót érteni egymással, hanem ellenségessé is válnak, és jóvátehetetlenül megmérgezik, tönkreteszik az amúgy is gyenge és törékeny kapcsolataikat.

Egy ideig csak hümmögtünk mindketten, közben az autóbussz ablakán át a hortobágyi rónát szemléltük. Aztán Csoóri Sándor csendesen megszólal: Igen, legfeljebb baráti összejöveteleket érdemes tartani. Talán ebben a formában tudnánk még magunkért tenni valamit.

1998. november 16. Hamvas olvasom. Pontosabban csak felütöm, mert nem tudom, ki hogy van vele, de én egyszerre több könyvet forgatok, és a hangulatomtól függően hol ezt, hol azt lapozgatom. Jelenleg például – ezt a Naplót kedvéért számolom meg – pontosan 19 könyv vár (tovább)olvasásra az asztalomon.

Vannak időszakok az ember életében, amikor valami meg nem oldható összeütközések darabokra törnek. A darabokra tört élet legtöbbször a politikai szabadságszenvédély következménye, mondja Hamvas. Ez az a terület ugyanis, amely az események sokrétű bonyolultsága miatt a legtöbb előre nem látható buktatót rejtjeget számunkra. Különösen az egyenes emberek számára katasztrofális ez a terület. A politika ugyanis, a legjobb esetben is, a kompromisszumok művészete. Az egyenes jellemű ember számára viszont a politikai kompromisszum gyávaaság, vagy árulás, amit nehezen visel el. Ebben a térségben, amelyben élünk, a politika műbenlétének a kérdése még kielezettebben vetődik fel. Itt nem kompromisszumkeresésről van szó. Az, amit mi politikának nevezünk, nagy részben intrika. Hamvas Béla ezt a korabeli erdélyi észjárásra értette, amit megfertőzött a bizánci politika, megállapítását azonban sokkal általánosabb érvényűnek találom. „Uszítani és félrevezetni, hátulról és titokban, beugratni és rágalmozni és letagadni, árulkodni és elárulni, megrontani és a víz alá nyomni, ez a bizánci politika” – mondja Hamvas.

A képlet ismerős, teljes egészében ráillik balkáni valóságunkra. És bizony nemcsak az erdélyieket, a mi régi vajdasági magyar motorosainkat is megfertőzte ez a politika. Vérre menő marakodások a befolyásért, a hatalomért, a hatalom kegyeiért. Galádul kiesztelt tervek, hogy valakit megrontsanak, meggyalázzanak, letapossanak, mialatt a szembe mosolyognak.

1998. november 18. Gubás Jenő Veszendő végeken című könyvének bemutatója az adai könyvtárban. A vendég és a mű bemutatása az én rezortom. Méltató szavaim ellenére a lelkem mélyén zavar az a nyomasztó kép, ami a könyvben szereplő bánáti faluról kirajzolódik, aminek óvatosan hangot is adok. A láttelelet igaz, a helyzet lehangoló, a „pusztulunk-veszünk” szemléletmód mégis vitára sarkall. Azt próbálom fejtegetni, hogy megítélésem szerint a magyarság egészét tekintve kell magyar falvaink sorsát megítélni. És nem a múlt, hanem a jövő felől közelítve a kérdésekhez. Azt gondolom, hogy az elmúlt években alapvetően megváltozott a magyarság esélye. Igaz, egyelőre nem az anyaország határain kívül élő magyar népcsoportok, még kevésbé apró falvaink, vagy a szóróványmagyarság szémszögéből, hanem összességében és egészében. A magyar nép jövőbeli esélyei jobbnak tűnnek, mint a vele szomszédos népeké. Még a szakadékban lóg a nemzettest nagy része, de keze-lába már kint van, megkapaszkodott, és az ezredforduló után ott masztrozik majd a sikeres európai nemzetek soraiban. Ott lesz a világ egyik legfejlettebb társadalmi formációjában. És ez a változás, hitem szerint, nyitányát jelenti valaminek, ami előbb vagy utóbb friss levegőhöz juttatja a legeldugottabb helyen fekvő elcsatolt magyar falvakat is. Paradox módon, éppen az elárult magyar falvak lakói értékes tulajdonságainak (szorgalmának, munkaszokásának, törvénytiszteletének, a tulajdonhoz való viszonyulásának) köszönhetően találja meg helyét a magyarság Európában. Az idők változásával végre felértékelődnek azok a tulajdonságok, amelyekkel eddig a rossz társadalmi-politikai körülmények miatt nem lehetett boldogulni.

1998. november 23. Az éjszaka csendjében „szörfölök” a világhálón. Nem vagyok nagy számítógép-szakértő, csak egyszerű használója. Meg kell azonban mondanom, nagyon fontosnak tartom, hogy a szabadkai Tipp-topp System révén rákapcsolódhatunk az Internetre. Nemcsak a magam szórakoztatása végett tartom ezt hasznosnak, hanem, mert megítélésem szerint a világhálózathoz való hozzáférhetőség a vajdasági magyarság jövője szempontjából nagyon fontos. Mindenképpen fontosabb a különböző egyesületi és politikai vesződéseinknél. Községi önszerveződésben, társadalmi érdekeink megjelenítésében és képviselésében messze lemaradtunk a fejlett világtól. A számítógépes információcsere azonban azon kevés területek egyike, amelyben a vajdasági magyarság, hogy úgy mondjam, lépést tart a világgal. Látom a sorjázó adai, zentai, szabadkai stb. E-mail címeket, ami azt tanúsítja, hogy a számítástechnikai ismeretek és az információcsere vonatkozásában már csatlakoztunk Európához. Ami nagyon fontos. Valahol itt kellene talán még tovább nyomulnunk előre, hiszen az élet számos más vonatkozásában, sajnos, a világ egyre jobban bezárkodik és bezáródik körülöttünk.